

440 Examen Confessariorum. Tom. I. Pars IV.

ter, sed solum secundum quidratione qualita-
tis, quæ per accidens se habet ad essentiam
matrimonii, cuius per se objectum, & ma-
teria est substantia corporis, seu personæ, quæ
mutuò traditur.

4001 In duplici autem casu error qualitatis
potest esse per accidens, dirimens. 1. Si qua-
litas, in qua erratur, fuit apposita in contra-
ctu per modum conditionis: v. gr. duco te,
s̄ es virgo; tunc enim matrimonium est nul-
lum ex defectu consensu, quia consensus non
fuit absolutus circa personam, sed conditiona-
tus: u. n. 3964. 2. Quando error qualitatis re-
dundat in errorem personæ: quod tunc eve-
nit, quando qualitas, in qua erratur, est ta-
lis, ut designet individuam personam.

4002 Exemplum: Petrus videns duas sorores,
unam indutam veste alba, alteram rubra, in-
tendit, & convenit cum earum patre ducere il-
lam, quam vidit tunc indutam veste alba: Pa-
ter autem, quando faciens est contractus,
substituit alteram, eam induendo veste alba,
cum quo errore Petrus cum ea contrahit: tunc
matrimonium est invalidum, quia qualitas illa,
in qua errat, stante circumstantia qua Petrus vi-
dens duas, elegit unam, per eam qualitatem
designatam, refundit in substantiam personæ.

4003 E contra: Petrus videns determinata-
m pueram, audiens eam esse filiam Pauli
nobilis, cùm sit Joannis ignobilis, cùm eo er-
rore contrahit: tunc matrimonium est vali-
dum; quia qualitas, in qua erratur, non re-
dundat in substantiam personæ; quoniam re-
vera contraxit cum determinata persona, cùm
qua intendebat contrahere.

Resolvuntur Casus.

Q U Æ R E S I.

4004 Petrus petit à Paulo suam tertiam filiam,
quam audivit esse pulchram; Paulus id recusavit,
dicens daturum primogenitam, cui priùs nubere
conveniebat; hinc Petrus requisivit, ut eam ofte-
ndere cuīdam suo familiari fide digno, qui de ejus
pulchritudine referret; Paulus dīlō familiari ofte-
dit non primogenitam deformem, sed secundam pul-
chram, & facta relatione de pulchritudine, Pe-
trus artificio Pauli sub vespertinis horis ad lumen
candela contraxit per verba de presenti cum pri-
ogenititia, quam Paulus obtulit, sed non ofte-
dit. An Matrimonium sit validum?

R Esp. Matrimonium esse invalidum. Tamb.
lib. 8. tr. 1. c. 2. §. 2. n. 4. Quia talis puer-
attentis circumstantia, non alia via cognovit
illū, nisi sub consideratione, quod fuerit
nepos Magni Ducis, adeoque consensit direc-
tè in qualitatem, indirectè in personam, ad-

consensum determinavit, non ad personam,
quam obtulit pater, sed ad personam, quam
vidit amicus.

Q U Æ R E S II.

4005 Paulus habens duas filias, obtulit unam
Petro, cui volenti videre pulchritudinem, offendit
filiam pulchram: at Petrus non advertens ad eam
quam vidit, vel quia per Procuratorem, vel quia
ad lumen candela, contraxit cum alia, quam non
vidit. An Matrimonium sit validum?

R Esp. Matrimonium esse invalidum, eadem
ratione.

Contra Tancr. de Matr. lib. 7. disp. 18. n. 18.

qui distinguit.

4006 Si verò Petrus petuit à Paulo primo-
genitam, & Paulus Petro pulchritudinem vi-
dere volenti ostendit aliam pulchram, tunc
Matrimonium cum primogenita est validum,
quia jam consensit in personam. Vide discri-
men inter hos casus primogenitæ oblatæ, &
petitæ. In primo enim Petrus vult personam
pulchram, quam ex errore putat primogenitam;
& ita contrahendit cum primogenita, errat in
persona. In secundo vult personam primoge-
nitam, quam ex errore putat pulchram; & ita
contrahendo cum primogenita, non erat in
persona, sed in qualitate, & ideo in 1. casu
invalidum est Matrimonium, validum in 2.

Q U Æ R E S III.

4007 Paulus habens duas filias, obtulit unam
ex illis indeterminate Petro, cui pulchritudinem
videre volenti ostendit aliam tertiam pueram pul-
chram non suam filiam: At Petrus non advertens
ad eam, quam vidit, contraxit cum una ex filiis
Pauli, quam non vidit. An matrimoniū sit va-
lidum?

R Esp. Matrimonium esse validum, Tancr. cit. n. 18. quia
consensus jam erat determinatus in unam
ex filiis Pauli, qui per ostensionem tertiae
pueræ non fuit distractus à substantia personæ,
sed à qualitate; non inquam, à substantia
personæ, quia hæc fuit satis determinata ex
hoc, quod fuit determinatus pater.

Q U Æ R E S IV.

4008 Plebejus quidam Panorum petens, se-
finxit nepotem Magni Ducis Etruria, qua fictione
seduxit pueram nobilem ad contrahendum cum eo.
An matrimoniū sit validum?

R Esp. Matrimonium esse invalidum. Tamb.
lib. 8. tr. 1. c. 2. §. 2. n. 4. Quia talis puer-
attentis circumstantia, non alia via cognovit
illū, nisi sub consideratione, quod fuerit
nepos Magni Ducis, adeoque consensit direc-
tè in qualitatem, indirectè in personam, ad-

De Sacramento Matrimonii. Cap. V.

441

cujus novam notitiam venit mediante nova
notitia qualitatis; quando autem consensus con-
trahentis directè tendit in qualitatem, indirec-
tè in personam præsentem, ita ut contrahens
veniat in notitiam novam personæ mediante
nova notitia qualitatis, tunc error qualitatis
redundat in errorem personæ. Sicut è con-
verso, quando consensus contrahentis tendit
directè in personam præsentem, & indirecè in
qualitatem, tunc non redundat in errorem
personæ; ut exemplificatum est in n. 4003.

4009 Hinc, ut bene ponderat Tamb. cit. in-
tentio contrahentis dupliciter potest se habe-
re. 1. Ut sit sensus: Volo hunc, quem puto esse
nepotem Magni Ducis. 2. Ut sit sensus: Volone-
porem Magni Ducis, quem puto esse hunc. 1. modo
error est in qualitate. 2. modo error
qualitatis redundat in substantiam. In nostro
casu consensus pueræ nobilis non fuit in hunc
præsentem, quem putabat esse nepotem Mag-
ni Ducis; sed fuit in verum nepotem Magni
Ducis, quem putabat esse hunc.

Q U Æ R E S V.

4010 Alia pueræ nobilis cognoscet Joannem
quem sapè viderat, deinde putans eum nepotem
Magni Ducis, ex ea errore dulta, matrimoniū
contraxit. An validè?

R Esp. Matrimonium esse validum, Tancr. cit. n. 17. quia
qualitas primogeniti, pro qua facta
fuit conventio, designavit tunc personam indi-
viduam verè talem, sed distinctam, unde con-
trahens cum novo primogenito ignorans muta-
tionem personæ, contrahit cum errore personæ.

Q U Æ R E S VIII.

4014 Puella convenit cum Paulo habente plu-
res filios, nubere cum suo primogenito, post quam
conventionem moritur primogenitus, puella igno-
rante; & remanet primogenitus aliis frater, cum
quo puella contrahit. An matrimoniū sit validum?

R Esp. Matr. esse invalidum. Tancr. cit. n. 14. quia
qualitas primogeniti, pro qua facta
fuit conventio, designavit tunc personam indi-
viduam verè talem, sed distinctam, unde con-
trahens cum novo primogenito ignorans muta-
tionem personæ, contrahit cum errore personæ.

Q U Æ R E S IX.

4015 Unus ex filiis Pauli singit se esse unigeni-
tum, quo errore dulta pueræ cum eo contrahit.
Alter verò ex filiis ejusdem Pauli singit alteri pueræ
se esse primogenitum, cùm sit secundus. Quid?

R Esp. Validum esse matrimonium in 1. ca-
su, invalidum in 2. Tancr. cit. n. 19. quia
in 1. cùm non erretur in filiatione, sed in ra-
tione unigeniti, non erratur in persona, sed
in qualitate. In 2. qualitas primogeniti desi-
guat personam individuam ab illo distinctam.

2. C O N D I T I O

4016 Scilicet servilis unius persona, igno-
rata ab altero libero, dirimit matri-
monium, ex cap. si quis liber. Sive ignorantia
sit antec. sive concomitans, sive invincibilis,
sive vincibilis, ar. n. 3998.

Nomine servi non veniunt famuli, qui ali-
cui ob mercedem inferviunt. Nec Coloni ori-
ginarii, vel ascititii, sunt propriæ servi; sed
mancipia justo bello capta, licet alii vendi-
ta, seu illi servi, quos potest dominus ven-
dere, hi sunt verè servi. Christiani autem à
Christianis bello justo capti, ex recepta con-
fuetudine non sunt servi, sed solum detinen-
tur vulgo prigioni di guerra.

4017 Validum est matrimonium liberi cum
libertina, cum ea scilicet, quæ modo est libera,
sed

sed antea fuit serva; quia non servitus preterita, sed praesens ignorata dirimit.

4018 *Servia ignorans suam servitutem, si bona fide contrahat cum libero pariter ignorantem, invalidè contrahit; quia ex jure servitus præsens ignorata à libero matrimonium dirimit;* unde bona fides solum eam excusat à mortali.

4019 *Servia, qua scit suam servitutem, ignorat tamen eam esse impedimentum dirimens, ac proinde suam servitutem non manifestans libero illam ignorantem, cum eo contrahit, invalidè contrahit.*

Ratio est, quia licet ignorantia culpx, aut poenæ, excusat à culpa, aut poena, ignorantia formæ non excusat ab invaliditate actus, si forma deficiat; quoniam forma est de essentia actus. Impedimentum autem dirimens non est poena, sed se tener ex parte formæ contractus; cùm enim matrimonium sit contractus civilis, potest Legislator, & Princeps Ecclesiæ pro bono regimine Reipublicæ Christianæ aliquid addere, aut prescribere, quod se teneat ex parte formæ contractus, ita ut ejus defectus irritum reddat contractum; uti pariter potest Princeps quoad alios contractus civiles in suo Regno: hinc ignorantia impedimenti dirimenti non excusat ab invaliditate contractus matrimonii, quia impedimentum dirimens non est poena, sed defectus solemnitatis, seu conditionis irritantis, se tenentis ex parte formæ contractus.

4020 *Servus, vel serva, cum libera, vel liberum validè contrahunt nolente domino, Scotus in 4. dist. 36. q. 1. litt. E. quia servus habet aliquid juris in corpore suo; non enim privavit se quacumque libertate, & ad quosecumque altus; & pro quanto corpus ejus est suum, potest commutare cum alio; quia si alius, sive servus, sive liber, velit esse consentus illa modica potestate, si ve ad modicum usum, quem scit eum posse dare, bene potest sibi ipse prejudicare, & tenet commutatio.*

4021 *Et infra litt. F. Et sicur contrahunt, ita tenentur postea reddere debitum, pro quanto scilicet illi alius non impedit à servitiis consuetis.*

4022 *Peccant tamen mortaliter, si licentiam non petant, nisi alias probabilitate timeant, quod impedirentur. Quod si licentiam non obtineant, tunc possint validè, & licetè contrahere; quia dominus non potest sine mortali matrimonium servis, nec ejus rationabilem & moderatum usum prohibere.*

4023 *Servus conjugatus, jussus simul ab uxore ad reddendum debitum, & à domino ad aliquod negotium peragendum si nupsit de consensu domini, tenetur potius satisfacere uxori, reddendo debitum, si vero nupsit invito domino, tenetur potius satisfacere domino,*

Diana part. 7. tralit. 7. ref. 38. Ratio pro utroque casu habetur ex Scoto cit. litt. E. & F. Pro primo, quia dominus, dum consensit, cessit iuri suo utendi servo in simili casu. Pro secundo, quia servi per actus proprios sine voluntate dominorum non potuerunt se facere liberi, nec se à jure dominorum suorum magis eximere, quam prius.

4024 *Servia, si contrahat cum libero ignorantem, opera domini, aut saltem sciente, & tacente domino, sit libera ex jure in poenam delicti, & favorem matrimonii; unde matrimonium est validum. Item serva sit libera, si ducatur in uxorem à domino, & ē converso de servo. Insper, si vir solitus, & nullo alio impedimento ligatus, qui videlicet non sit in sacris, habuit ancillam in concubinam usque ad mortem; tunc si nihil de ancilla, & filiis ex ipsa habitis dixit, manent liberi ex jure: ad quod requiruntur duo, nempe quod turpis usus ancillæ non fuerit ante mortem dimissus, & quod filii non sint nati ex concubitu damnato, videlicet ex adulterio, aut sacrilegio, sed ex soluto cum foluta, ita ut dominus servam ducere potuisse in uxorem, si voluisse.*

4025 *Servus, qui contraxit cum serva ex errore, putans esse liberam: validè contraxit, Scotus in 4. dist. 36. quæf. 1. litt. F. nam error conditionis pejoris impedit contractum, quia impedit commutantem recipere tantum, pro quanto intendit commutare; sed ignorantia melioris conditionis, vel equalis, non impedit proper contractum rationem.*

4026 *Hac ratione, liber qui contraxit cum libera ex errore, putans eam esse servam, validè contraxit, Scotus cit. quia non inventit eam deterioris conditionis.*

4027 *Conjuges, qui validè contraherunt, ob servitutem ignoratam à libero, detecta servitute, si velint in matrimonio permanere, possunt illud ratificare per novum consensum; alioquin debent tam à petendo, quam à reddendo debito abstinere, quia alias omnis copula erit fornicaria: v. n. 4246.*

De hac materia fusè agunt Dian. p. 7. tr. 7. Tancr. tom. 2. l. 7. à dis. 19. ad 24. Leand. tr. 9. dis. 11.

3. V O T U M

nitas. Inter hos tantum contrahitur, & dirimit, non ultra. Omnidè vide à n. 3008. ad 3013.

COGNATIO NATURALIS

4028 *Solemne castitatis, emissum in Religione approbata, aut in suscepione Ordinis sacri, dirimit matrimonium. Similiter votum simplex castitatis Patrum Societatis Jesu, quod emitti solet elapo bennio, dirimit, ex motu proprio Gregor. XIII. Vide infra de Ordine sacro à n. 4064.*

4. COGNATIO

4029 *E St triplex, naturalis, spiritualis, & legalis.*

COGNATIO LEGALIS

4030 *E St propinquitas personarum ex perfecta adoptione proveniens: Adoptio est personæ extraneæ in filium, aut in filiam, legitima assumpcio. Quæ fieri debet auctoritate publica, seu magistratus.*

4031 *Ejus sunt tres species, quæ matrimonium dirimunt. 1. In linea recta inter ipsum adoptantem, & adoptatum, hujusque solos filios carnalis descendentes usque ad quartum gradum, qui tamen non reperiuntur emancipati, sed sub potestate ipsius adoptati, quando fit adoptio. 2. In linea collateralis inter ipsum adoptatum, & solos filios carnalis adoptantis; qui pariter sunt in potestate adoptantis tempore adoptionis, & non ultra. 3. Inter adoptatum, & uxorem adoptantis; atque inter adoptantem, & uxorem adoptati. Unde secunda, & tercia species non extenduntur ultra primum gradum. Hinc inter adoptantem, & parentes adoptati, similiter inter fratres adoptivos inter se, aut eorum filios, nullum est impedimentum; quoniam nullum jus illud ponit.*

COGNATIO SPIRITALIS

4032 *E St propinquitas inter alias personas ex regeneratione spirituali procedens, videlicet ex Baptismo, vel Confirmatione, non ex aliis Sacramentis. Hæc cognatio, ex Trid. sess. 24. c. 2. 1. contrahitur à baptizato, vel confirmato, cum baptizante, vel confirmante. 2. A baptizato, vel confirmato cum patrino, vel matrina, & hæc duæ cognationes dicuntur: Paternitas & filiatio spiritualis. 3. A patrino, vel matrina, cum patre, & matre baptizati, vel confirmati. 4. A patre, & matre baptizati, vel confirmati, cum ipso baptizante, vel confirmante; & hæc duæ posteriores dicuntur compaternitas, & commater-*

IN LINEA RECTA

4033 *S Iste ascendentium, sive descendenterium; tot sunt gradus, quot sunt personæ, seu quot sunt factæ generationes, dempto stipite. Sit*

SCHEMA LINEÆ RECTÆ

4. Joannes abavus.

1

3. Jacobus proavus.

1

2. Andreas avus.

1

1. Paulus pater.

1

PETRUS STIPES

1

1. Paulus filius.

1

2. Andreas nepos.

1

3. Jacobus pronepos.

1

4. Joannes abnepos.

Ubi Paulus est in 1. gradu conjunctus cum Petro, quia deinceps ipso stipite, qui est Petrus, una persona remanet, Andreas in 2. quia Petro deinceps, duæ personæ remanent; & sic de reliquis.

4038 Tot gradibus una persona distat ab alia, quot gradibus illa una distat à communi stipite, dempto stipite. Sit

SCHEMA LINEÆ TRANSVERSALIS.

PETRUS STIPES.

Paulus: Frater, & soror 1. gr. Rosa

1

Andreas: Consobrini prim. 2. gr. Anna

1

Jacobus: Consobrini 2. 3. gr. Nympha

1

Joannes: Consobrini 3. 4. gr. Agata

1

Thomas: In nullo gradu. Ursula.

C A S U S.

Hinc Paulus est conjunctus in 1. gradu cum Rosa, quia uno gradu distant à Petro patre.

IN LINEA TRANSVERSALI IN
DISTANTIA INAEQUALI

4039 Tot gradibus una persona distat ab alia, quot gradibus persona illa, quæ est à stipite remotior, distat ab eodem stipite, dempto ipso stipite. Unde in pœfato schema linea transversalis Paulus in 2. gradu distat ab Anna, quia Anna, quæ est remotior à Petro stipite, duobus gradibus distat ab ipso stipite, dempto eodem stipite; sic descendendo, idem Paulus in 3. gradu distat à Nympha, & in 4. ab Agatha.

4040 In linea autem transversali in distantia inaequali, quamvis sola distantia remotior gradum consanguinitatis constitutus, in dispensationibus tamen pro matrimoniis inter consanguineos contrahendis ex dispositione Summorum Pontificum, maximè S. Pii V. considerari solet, & inde in memorialibus explicari etiam gradus proximior stipiti.

4041 Sic in eodem schema linea transversalis Paulus dicitur primo gradu in secundo conjunctus cum Anna. Primo in tertio cum Nympha. Primo in quarto cum Agatha. Denique primo gradu in quinto cum Ursula, & sic in nullo; quia extra quartum gradum nulla datur cognatio. Unde quando gradus remotior est extra quartum, nec gradus proximior est exprimendus, nec dispensatio est necessaria, quia nulla habetur cognatio.

Similiter Andreas est secundo gradu in tertio conjunctus cum Nympha. Secundo in quar-

to cum Agatha. Secundo in quinto cum Ursula, & sic in nullo. Jacobus est tertio in quarto conjunctus cum Agatha. Tertio in quinto cum Ursula, & sic in nullo. Joannes est quartus in quinto conjunctus cum Ursula, & sic in nullo. Demum Thomas in nullo est conjunctus cum filia Ursula. Quæ exemplificata, & dicta sunt de latere sinistro ad dextrum, de viris ad foeminas, pariter intelligenda veniunt de latere dextro ad sinistrum, & de foeminas in ordine ad viros.

4042 Omnis igitur consanguinitatis gradus, sive linea transversalis, sive rectæ, non extenditur ultra quartum gradum. Item solùm primum gradum linea rectæ jure naturæ matrimonium dirimere, ceteros vero linea rectæ, & omnes linea transversalis, jure solùm Ecclesiastico dirimere, docent Leander de matrimon. tract. 9. disp. 13. §. 5. Tamb. tom. 2. l. 8. truct. 2. c. 5. §. 1. à n. 18. & alii.

4043 Petrus filius Anna habuit rem cum Catharina, ex qua genuit Franciscam, & Paulus filius dicta Catharina habuit rem cum prefata Anna, ex qua genuit Joannem. An Joannes possit validè nubere cum Franciscam?

Catus est singularis, non tamen metaphysicus, sed practicus, quoniam in quadam mundi parte contigit; pro facilitiori tamen intelligentia sit.

F. I. GOU R A

PETRUS condiscipuli	PAULUS
Filius	Filius
1	a
1	si
1	ma
1	2
Mater	Mater
ANNA	CATHARINA
mater	mater
1	1
1	1
1	1

JOANNES	FRANCISCA
filius Pauli	filia Petri
1	1

4044 Respondeo negativè, quia inter Joannem & Franciscam reperitur cognatio naturalis primo gradu in secundo, orta tamen ex uno tantum stipite, nempe ex parte filii matris, sed iterata ex parte matris alterius, taliter ut Joannes sit Patruus simul, & Neptis Franciscæ, & è converso Franciscæ sit Amita simul, & Neptis Joannis. Joannes quidem, quia est filius Pauli fratri ex utero Franciscæ, est Nepos Franciscæ, & Francisca Amita Joannis, & è converso, quia Fran-

ci-

cisca est filia Petri fratri ex utero Joannis, est neptis Joannis, & Joannes patruus Franciscæ.

4045 Primo tamen in secundo, quia Joannes ratione filiationis est primo gradu conjunctus cum Anna, cum qua est etiam secundo gradu conjuncta Franciscæ, utpote ejus neptis, quatenus est filia ejus filii; Franciscæ enim est filia Petri, qui est filius Anna, & frater Joannis. Ita pariter ex alia parte Franciscæ ratione filiationis est primo gradu conjuncta cum Catharina, cum qua est etiam secundo gradu conjunctus Joannes, utpote ejus nepos, quatenus est filius ejus filii; Joannes enim est filius Pauli, qui est filius Catharina, & frater Franciscæ.

Et consequenter Franciscæ, & Joannes conjuguntur primo gradu in secundo cognationis naturalis, ac proinde non possunt interfere validè nubere.

5. C R I M E N

4046 Est quadruplex. 1. Homicidium alterius conjugis, extrinsecè ab utroque conventum, etiam sine adulterio, factum tamen ad finem nubendi.

2. Adulterium ab utroque cognitum, cum homicidio etiam non convento, factò tamen ab uno illorum ad finem nubendi, etiam altero ignaro.

3. Adulterium conventum cum pacto futuri matrimonii.

4. Si supposito matrimonio faltem rati cum una, committat adulterium cum alia, & insuper contrahat matrimonium cum illa per verba de praesenti. Dirimit etiam mortua propria uxore, ita ut soluto ligamine non possit illam ducere, unde hoc impedimentum est distinctum à ligamine.

4047 Impedimentum criminis est à jure impositum ad vitandum odium Sacramenti, & homicidium conjugis. At si aliqua conditio ex præmissis deficiat, crimen non dirimit; quia sumus in odiosis.

Q U A R E S I.

4048 Petrus conjugatus solitus rem habere cum Berta, una vice sic est eam allocutus: Si moretur mea uxor, te in uxorem ducarem. Eventus deinde casus, ut illa deceaserit. An possit cum illa nubere?

R Esp. posse. Tancr. rom. 2. de matr. l. 7. pag. 144. n. 7. Ratio mea est; quia non habetur impedimentum criminis, nam locutio illa non fuit promissio, sed velleitas, ac simplex ostensio animi, & expressio amoris; Canones autem loquuntur expresse de promissione; adeoque cum simus in odiosis, extendi non debent ad simplicis animi & amoris extensionem.

4049 Similiter non incurrit impedimentum, si dicat: Si volvero, te ducam; quia promissio non est, quæ ad propriam voluntatem referatur.

Q U A R E S II.

4050 Petrus conjugatus promisit Berta se eam dulcium in uxorem mortua propria, & adulteravit: venit casus, ut hac sit mortua. Petrus verò matrimonium contraxit non cum Berta, sed cum alia, adhuc cum Berta adulterium sequens; deinde hac secunda uxor deceaserit; an Petrus possit matrimonium inire cum Berea?

R Esp. posse. Sylv. de matr. n. 8. vers. 5. §. 9. queritur. Alarius Canone conscientia crimen. §. 2. quia dum stante promissione Petrus mortua uxore, non Bertam, sed aliam duxit, promissio fuit retractata per actum facti, conscientia Berta, & revera (humano modo loquendo) Petrus dicitur infidelis, & fregisse promissum: ex communī autem sententia promissio non debet esse, nec explicitè, nec tacitè revocata, sed durans.

6. CULTUS DISPARITAS

4051 Seu Religionis, dirimit inter baptizatum, & non baptizatum, ut inter Christianum, & Turcam: quia Baptismus est janua Sacramentorum. Infidelitas, si superveniat post matrimonium, non dirimit, licet possit esse causa divortii. Inter baptizatos autem, quorum alter est hereticus, non dirimit, sed impedit, ex Concil. Chalcedonensi can. 14. & cap. Decretiv. de haret. in 6. ubi matrimonia cum hereticis prohibentur, & mulier privatur dote, unde persona Catholica cum heretica contrahens, peccat mortaliter ob periculum discordiarum, & subversionis sui, aut prolis. Busemb. lib. 2. tr. 1. c. dub. 3. n. 7. ait, in Germania licere ex gravi causa, salvo sambenito jure naturali, & semoto periculo, cum contrahentis, tum prolis, unde de iis initio constitui debet, ut catholicè educentur.

4052 Si ex conjugibus infidelibus unus convertatur ad fidem, altero in sua infidelitate remanent, remanet matrimonium, si conjux infidelis velit cum fideli cohabitare sine injuria Creatoris. Si vero conjux infidelis recedat physicè, videlicet, si non velit cum fideli cohabitare; vel si recedat moraliter, videlicet, si velit habitare, sed non sine injuria Creatoris, quatenus coram conjugi fideli Christum, & fidem blasphemat, eam tentat à fide diversitatem, vel prolem futuram fidelem non vult, &c. tunc matrimonium, etiamsi fuerit consummatum, dissolvitur quod vinculum, ita ut conjux fidelis possit ad aliud matrimonium cum Christiano transfiri, ante omnem sen-